

Pošto je obrađena i 12. struktura, može se opet prijeći na tekst te pronaći, kao i nakon prvog dijela, usvojene konstrukcije (ut... detis... molestam — zahtjevna rečenica; ut... patiamini... loqui et... uti — zahtjevna rečenica; quae... tractata est — odnosna rečenica). Slijedi čitanje i prijevod.

Prikazana obrada književnog teksta nosi u sebi faze rada koje se u koncentričnim krugovima nadovezuju jedna na drugu. Zadatak je, naime, bio postići slijedeće rezultate:

1. rješenje nekih morfoloških problema — sve je nove riječi za supstituciju trebalo staviti u određeni oblik;
2. temeljito upoznavanje sa svakom sintaktičkom konstrukcijom, i to ne samo da se shvati i prevede nego da se može prepoznati i na nekom drugom tekstu;
3. usvajanje leksičkih struktura i semantičkih razlika u značenju pojedinih riječi;
4. uočavanje nekih značajki Ciceronova stila.

Koja će od tih faza biti najvažnija i kojoj će se pokloniti najviše pažnje i vremena, zavisi od predznanja učenika (studentata) i od rezultata koji nastavnik želi postići.

Ovako prikazan rad bio je namijenjen studentima I i II godine latinskog jezika i realiziran u okviru proseminarskih vježbi. Zbog toga je morfološkim problemima posvećena najmanja pažnja, dok su ostale faze rada, osobito 2. i 3, bile osnova za obradu. U višim razredima klasičnih gimnazija također se može raditi na takav način jer učenici te dobi već posjeduju potrebno predznanje.

Katica Jelinčić-Babić

OBRADA PASIVA U PRVOM RAZREDU OPĆE SREDNJE ŠKOLE

Pri obradi jezičnih struktura nastojim slijediti osnovna načela moderne nastave stranih jezika. Provodim niz raznovrsnih vježbi pomoću kojih učenici usvajaju pojedine rečenične obrasce i na osnovi njih stvaraju nove pravilne rečenice. Tipove vježbi brzo mijenjam da bih zadržala pažnju učenika. Jednu vježbu provodim najdulje pet do deset minuta.

Pri sastavljanju i odabiranju vježbi imam na umu načelo postupnosti. Uvježbavanje provodim usmeno. Na ploči ili na grafoskopu pišem samo uzorke. Nastojim da rečenice ne budu teške i preduge. Služim se tekstovima i vježbama iz udžbenika, kratkim pričama i vježbama iz raznih priručnika, iskorišćujem situacije u razredu ili ih stvaram primjenom vizuelnih sredstava. Posebnu pažnju obraćam intonaciji. Koristim se i tabelama, koje unaprijed pripremam. Radim s cijelim razredom i sa skupinama da bih što više aktivirala sve učenike, dobre i slabije.

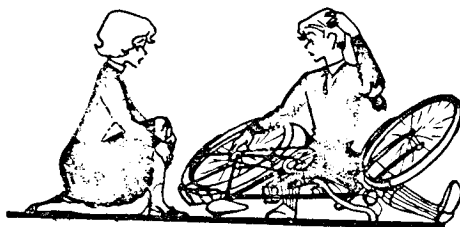
Pri obradi pasiva u prvom razredu opće srednje škole rad sam započela ponavljanjem teksta »My Nose Is Running« iz udžbenika za prvi razred opće srednje škole *A Course of Spoken English* (Celmić). Ključna jezična struktura u tom tekstu je pasiv pa sam ponavljanjem sadržaja teksta uvijek

bavala i pasiv. Učenici su još jednom čuli čitavu snimku teksta, a zatim sam postavila pitanja:

*What was the weather like?
What happened to Tom?
How did he feel the following morning?
Who else caught a cold?
Whom did Helen call?*

Ponovila sam i dijaloge koji su bili obrađeni na prethodnom satu. Najprije su dva učenika ponovila dijalog između Toma i Helene, u kojem se Tom žalio na prehladu, a druga dva učenika ponovila su dijalog između Helene i liječnika. Ti su mi dijalozi poslužili kao uvod u novi dijalog, u kojem se također nešto dogodilo, ovaj put Johnu.

WHAT HAPPENED TO JOHN?

Jane

John

Naslov i crtež postavila sam na flanelograf i pomoću crteža vodila razgovor o onome što učenici vide na njemu.

*What can you see in the picture?
Who is the girl in the picture?
Who is the boy?
Where are they?
What are they doing?*

Nakon toga su učenici slušali dijalog koji sam snimila na magnetofonsku vrpcu. Sastavljen je prema priručniku *Conversation Exercises in Everyday English* (Jerom and Szkutnik).

*Jane: What's the matter?
John: I've just fallen off my bicycle.
Jane: Oh dear! Is anything broken?
John: No, but my hand is cut.*

Učenici su ponovili dijalog nekoliko puta, najprije zborno, zatim po skupinama i pojedinačno po ulogama. Kad su ga u priličnoj mjeri usvojili, projicirala sam pisani tekst pomoću grafoskopa. Nekoliko učenika pročitalo je tekst i zamjenjivalo posljednju rečenicu danim rečenicama.

*my knee is cut my glasses are smashed
my leg is bruised one of the pedals is broken
my pullover is torn the front wheel is damaged*

U slijedećoj fazi stvorila sam situaciju pomoću slike iz udžbenika *Let's Speak and Read English* (Filipović-Ivir).

SHOPPING

- Nastavnik:* Where do Višnja and her mother go on Saturdays?
Učenik: They go shopping?
Nastavnik: Where do they go first?
Učenik: First they go to the butcher's.
Nastavnik: What can they buy at the butcher's?
Učenik: They can buy meat and sausages at the butcher's.
Nastavnik: What can they buy at the grocer's?
Učenik: At the grocer's they can buy sugar, salt, tea, coffee, biscuits, beer, flour, etc.
Nastavnik: What do they buy at the greengrocer's?
Učenik: At the greengrocer's they buy vegetables and fruit.

Taj razgovor poslužio mi je kao uvod u supstitucijsku tabelu drugog tipa (matching table) koju sam pripremila prema priručniku za uvježbavanje gramatike *Practise and Learn* (Jurčić-Brihta).

Vegetables				
Meat				
Fruit				
Sausages	is	bought	at the	butcher's.
Salt	are	sold		grocer's.
Flour				greengrocer's.
Biscuits				

Učenici su najprije proizveli desetak smislenih rečenica. Zatim sam od njih tražila da postavljaju pitanja koja počinju s »where«. Oni su pitali i odgovarali po sistemu lanca (lančani dril — chain drill). Jedan je učenik postavio pitanje, a učenik do njega najprije je odgovorio na njegovo pitanje, pa je onda i sam postavio pitanje s »where«. Kad su učenici proizveli desetak takvih pitanja i odgovora, nastavila sam lančanim drilom, ali sad sam tražila da postavljaju pitanja koja počinju s »are« ili »is«, na koja će odgovarati potvrdno ili odrično — prema smislu rečenice.

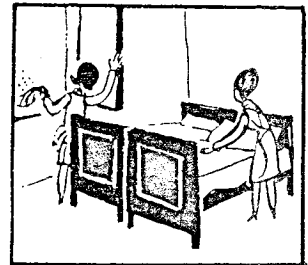
Prekinula sam lančani dril i nastavila rad nizom slika iz udžbenika *Let's Speak and Read English*. Jednu za drugom stavljala sam na flanelograf i postavljala pitanja.

IN THE MORNING

- N: Where are Višnja and her mother now?
 U: They are in the kitchen.
 N: What are they doing?
 U: They are washing and drying the dishes.
 N: Are the dishes washed and dried every day?
 U: Yes, they are.
 N: Now will you repeat after me: **The dishes are washed and dried every day.**
 U: The dishes are washed and dried ever day.

- N: Where are they in this picture?
 U: They are in the bedroom.
 N: What are they doing?
 U: They are making the beds.
 N: Has your bed been made today?
 U: Yes, it has.
 N: Now repeat after me: **My bed has been made today.**
 U: My bed has been made today.

- N: What are Višnja and her mother doing in this picture?
 U: Višnja is cleaning the carpets, and her mother is dusting the furniture.
 N: Were the carpets cleaned last Saturday?
 U: Yes, they were.
 N: Was the furniture dusted yesterday?
 U: Yes, it was.
 N: Repeat after me: **The carpets were cleaned last Saturday.**
 U: The carpets were cleaned last Saturday.
 N: **The furniture was dusted yesterday.**
 U: The furniture was dusted yesterday.

- N: What is Višnja doing in this picture?
 U: She is sweeping the floor.
 N: Will the floor be swept tomorrow?
 U: Yes, it will.
 N: Repeat after me: **The floor will be swept tomorrow.**
 U: The floor will be swept tomorrow.

Nakon toga ponovno sam stavljala slike na flanelograf, ponavljala rečenice u pasivu, a učenici su ih za mnom ponavljali. Onda sam tražila od njih da sami prave rečenice pomoću natuknica, koje sam sad i pisala na ploču.

the dishes — wash and dry — every day
our beds — make — today
the carpets — clean — last Saturday
the furniture — dust — yesterday
the floor — sweep — tomorrow

Da bih izmijenila što više vježbi, poslužila sam se i fleš-karticama (E. i V. Petrović, Školska knjiga). Odabrala sam one na kojima su predstavljene slijedeće radnje:

<i>wash the dishes</i>	<i>dry the dishes</i>
<i>sweep the floor</i>	<i>wash the floor</i>
<i>dust the furniture</i>	<i>water flowers</i>

Pokazala sam učenicima prvu sliku i dala im natuknice jednu za drugom:

every day
yesterday
tomorrow

Zatim sam posljednju sliku stavila ispred prve, pročitavši što se na njenoj poleđini nalazi i ponovila iste natuknice. Jednako sam postupila s ostalim karticama. Sve se to odvijalo brzim tempom. Učenici su sad već brzo reagirali na slike i natuknice pa su s lakoćom sastavljali rečenice.

Da bih uvela pasivne rečenice u kojima se spominje vršitelj radnje s prijedlogom *by* i primjerima pokazala da pasiv skreće pažnju s osobe na stvar, stvorila sam situaciju u razredu pomoću šibice. Njome sam izvela niz radnji i istodobno ih opisivala, služeći se trajnim prezentom.

I'm taking the match.
I'm bending the match.
I'm breaking the match.
I'm putting it on the desk.

Nastavila sam imperativom. Pozvala sam četiri učenika da svaki izvede po jednu od spomenutih radnji.

Take the match, Ivan. Give it to Željko.
Bend the match, Željko. Give it to Miro.
Break the match, Miro. Give it to Pero.
Put the match on the desk, Pero.

Zatim sam proizvela rečenice koje su učenici za mnom ponavljali.

The match was taken by Ivan.
The match was bent by Željko.
The match was broken by Miro.
The match was put on the desk by Pero.

Te smo rečenice nakon toga uvježbavali pomoću pitanja i odgovora.

N: Who took the match?
U: The match was taken by Ivan.
N: Who bent the match?
U: The match was bent by Željko.
N: Who broke the match?
U: The match was broken by Miro.
N: Who put the match on the desk?
U: The match was put on the desk by Pero.

Pri kraju sata provela sam kratku igru, posluživši se vježbom iz udžbenika. Najprije sam na ploču napisala obrazac.

A. Who sent the letter? (father)
B. The letter was sent by the father.

Zatim sam podijelila učenike u dvije skupine, nastojeći da u svakoj od njih bude boljih i slabijih učenika, i imenovala voditelja skupine. Svakoj skupini dala sam papirić sa pet pitanja i natuknicom u zagradama kao u obrascu. Zadatak skupine bio je da u roku od pet minuta napišu odgovore na ta pitanja. Nakon pet minuta voditelji skupina pročitali su odgovore. Pobijedila je ona skupina koja je dala najviše točnih rečenica.

Istu tu vježbu, koja se sastoji od deset rečenica, dala sam za domaću zadaću.

Ivanka Klarić

JEDAN OD NAČINA OBRADE VOKABULARA TEKSTA
»AN AUTUMN MORNING IN EDINBURGH«

Nastavnici koji predaju engleski jezik u drugom razredu gimnazije nailaze u nekim tekstovima na poteškoće pri obradi vokabulara, bilo da se radi o broju ili o težini novih pojmova. Tako se događalo da je bilo teško u pojedinim razredima obraditi tekst »An Autumn Morning in Edinburgh«, jer se u tom tekstu javlja prilično velik broj novih riječi, od kojih su mnoge apstraktne prirode.

Pokušala sam obraditi taj tekst na različite načine, a opisat ću onaj s kojim sam, čini mi se, postigla najviše uspjeha. Pripremajući se za sat, izdvojila sam ključne nepoznate riječi i poneku koju je trebalo ponoviti u slučaju ako su je učenici zaboravili. Grupirala sam ih po logičkoj povezanosti i onim redom kojim ću ih upotrebljavati:

<i>cut out of</i>	<i>castle</i>	<i>shape</i>	<i>spectre</i>
<i>cardboard</i>	<i>tower</i>	<i>mist</i>	<i>ghost(ly)</i>
<i>pin (to the)</i>	<i>spire</i>	<i>vague</i>	<i>phantom</i>
	<i>rock</i>		<i>unreal</i>
			<i>roar</i>
			<i>bustle</i>

Zatim sam potražila sliku dvorca. (U tu svrhu može vrlo dobro poslužiti razglednica ili dječja slikovnica.) Naljepila sam sliku na komad kartona, izrezala dvorac, pripremila pribadače i »tehnički« dio posla bio je gotov.

Evo kako je izgledao sat!

Teacher: *Where are we now?*

Answer

Teacher: *Would you like to be somewhere else?*

Answer

Teacher: *Where? Ana? Mirko? etc.*

Several answers

Teacher: *I'd like to be in a castle (pokažem sliku) but in a real one. Is this a real castle?*

Answer

Teacher: *Yes, you are right — it's only a picture, a picture cut out of cardboard. Okrenem sliku da vide karton.*

Teacher: *What's this picture cut out of?*

Answer

Cut out of i cardboard pišem na ploči. Pokažem im pribadaču uz pitanje: What have I got? Ako ne dobijem odgovor, odgovaram sama i nastavljam:

I'm going to pin the picture to the flannelboard.